

B2 Dominik Salmonowicz

ur. ok. 1707 r. w Achremowcach zm. przed 30.12.1785*) w Podziśniu

syn Józefa (B)

żona Bogumiła Bystram

dzieci: Jan (B4), Róża (Rozalia) ↓

*) [data wyboru następcy na stanowisko strukczasego, Antoniego Zahorskiego]

- odziedziczył po ojcu "dział" w Achremowcach [Ochrymowcach]

[wg Synodu z 1744 r. (tzw. „Synod Zieńkowicza” – 10.02.1744 r.) – do dóbr Achremowce należały wsie i folwarki : Dziechciary, Dowiaty, Gajlesze [w 1774 r. w. należała do Józefa Hylzena, starosty brasławskiego], Je(a)jsy, Niszczce, Lupienicze, Miłasze [w 1774 r. wieś i dwór Antoniego Kwinto, pisarza ziemskiego brasławskiego], Ostaniewiczze, Purweniszki, Przemirce, Rudawa („okolica”), Szakury, Samowolce

Dowiaty, dwie wsi i dwa dwory, pow. dzisieński, gm. Jody. Jedna z wsi należała do dóbr Stary Zamosz (Romerów), druga do dworu Dowiaty (Hanaków; dawniej do **Zahorskich**), do którego należały też Purweniszki i zaśc. Bór. [Sul]

- skupił od braci ich części Achremowców; będąc właścicielem całości – sprzedał Achremowce 14.03.1748 r. Augustynowi z Elkon i Konstancji z Platerów Hylzenom [WypB]

- 17.04.1753 r. kupuje dobra Podziśnie z wsiami Niewierance i Czeszulanice od Aleksandra i Eleonory z Rudnickich Czapińskich [Wyp B]

Mapa 1932 r. – Pas 27 Słup 43

Podziśnie, dobra, pow. nowoaleksandrowski, 631 dz. ziemi dworskiej. Własność niegdyś Czapińskich, których Aleksander wraz z żoną Eleonorą z Rudnickich sprzedają Dominikowi Salmonowiczowi, strukczasemu brasławskiemu; dziś Zygmunta Salmonowicza. [Sul]

- chorąży JKrMości - petyhorski [petyhorcy – nazwa "pancernych" na Litwie w XVI-XVIII w.]

- sędzia kapturowy Powiatu Brasławskiego w 1764 r. [VoL. t.VII, 126]

- „(...) Dominik Salmonowicz Sędzia Kapturowy Powiatu Brasław. (...)” – podpisał dokument „Konfederacja Generalna na Konwokacji Warszawskiej w 1764 r.”*) [VoL t. VII, s. 62]

*) „Generalna stanów W.X.Lit. konfederacya, zaczęta w Wilnie roku 1764 dnia 16 miesiąca kwietnia i manifesta pomienioną Konfederacyą poprzedzaiące” – tzw. Konfederacja dla ratowania Ojczyzny

- 17.01(07).1767 r. nominowany przez króla Stanisława Augusta strukczaszym [stolnikiem] brasławskim

[Met.Lit. 184, k. 249v-250]

- był strukczaszym brasławskim w 1770 r. [Kalendarz Wileński na 1771 r.]

Róża (Rozalia) z Salmonowiczów Zahorska – ur. ok. 1735

- właśc. wsi: Piewce (pow. dzisieński, gm. Jody – 13 w. od gm.) i Rudawa (pow. dzisieński, gm. Jody – 12 w. od gm.)

- mąż: Antoni Zahorski, sędzia ziemski brasławski w 1775, rotmistrz brasławski, strukczaszy brasławski [wybrany 30.12.1785, następca Dominika Salmonowicza (B2)]

= patrz: „Opisy parafii diecezji wileńskiej z 1784 r. T. 1. Dekanat Brasław” [str. 34, 452]

Piewce, wś, pow. dzisieński, gm. Jody (13 w. od gminy); należy do dóbr Rudawa, Łastowskich [Sul]

Rudawa, wś i dobra, pow. dzisieński, gm. Jody (12 w. od gminy); własność Łastowskich [Sul]

Antoni Zahorski ur. ok. 1730, szambelan królewski, sędzia ziemski brasł.; +(1) Rozalia Salmonowicz,
+(2) Marianna Chost

Hedemann Otto, Historia powiatu brasławskiego, Wilno 1930, str. 340-342:

„(...) Sejm 1776 roku zniósł prawo dla mniejszych miast litewskich i oddał je jurysdykcji starostów, którzy skasowali samorząd i urzędy miejskie. Gdy Sejm Wielki przywrócił magdeburgie, otrzymał ją z powrotem i Brasław. Nie podobało się to widocznie staroście brasławskiemu Idziemu Hylzenowi i na tem tle powstał zatarg. Mieszczanie zwołali „pokątną schadzkę” i obrali sobie Aleksandrowicza na wójta, Rynkiewicza i Sielickiego na radnych, drugiego Sielickiego na pisarza, oznajmiając, że Brasław na mocy uchwały Sejmu teraźniejszego „jest miastem królewskim wolnym, powraca do dawnych swych prerogatyw, przywilejami nadanymi i Konstytucją dla siebie Ubezpieczonych”. Hylzen nie uznał tych wyborów za prawomocne, oskarżając jednocześnie mieszczan przed komisją porządkową brasławską o samowolne ściąganie do kasy miejskiej podatków, podburzanie poddaństwa, demolowanie znaków graficznych i t.p.. Jego zaś substytut [zastępca starosty], **Zahorski**, dzierżawca ekonomii brasławskiej, zareagował na utworzenie się magistratury brasławskiej w sposób bardzo energiczny. Mianowicie, składają mieszczanie skargę następującą: „Gdy obywatele miasta JKMości Brasławia na mocy Konstytucji Sejmu teraźniejszego z 18 kwietnia 1791 r ... obrali swych obywateli... na urzędy magistratowe ... i o takowem dziele przez otworzyste pisma na miejscach publicznych poprzybijane obwieścili ... jurysdykcję sądową ufundowawszy, ... urządowanie przyzwoite rozpoczęli, ... obżałowany **Antoni Zahorski**, zebrawszy tumult ludzi i Moskalów w kije i siekiery jak do boju przysposobionych, ...sam obwieszczenia Magistratu pooddzierał, a potem przygotowaną na Rynku piramidę z obrazem Pogoni Litewskiej dla illuminowania na obchód uroczysty pamiątki ... darowania wymienionej Konstytucji wystawioną, napadłszy, ... na drobne szmaty zrząbał, po Rynku porozrzucił, na obrazie Pogoni siekierami znaki cięcia poczynił, poczem ... z całym tumultem i Moskalami, przechodząc ulicą mimo Kancelarii i Obwachtu, Moskiewskie pieśni na znak zwycięstwa śpiewali, gwałt w sposobie publicznej wojny uczynili, odkazanki na zdrowie żałujących czynili ... o czem najuroczyściej manifestujemy, ... własnymi rękoma podpisujemy tak pismem, jako też 3 krzyżkami pisma nie umiejących”.

Cenili brasławianie swój samorząd i umieli go bronić. Sprawa koniec końców dotarła do Warszawy i mieszczanie ją wygrali. 2 czerwca 1792 roku Stanisław August wydał przywilej renowacyjny miastu: » (...) udowodniono Nam, że miasto Brasław, jako stołeczne swego powiatu od dawna było Sejmikom i Sądowości przeznaczone (...) miasto Brasław dowiodło, że jest wolnym, a mając przystojną postać Miasta (tej przystojności nie odmawiał zresztą Stanisław August Uhorowi, Przebrodziu i wszelkim innym podobnym dziurom) – z czasem przyjąć może do równego innych miast znaczenia, (...) onemu Przywilej Renowacyjny z nadaniem praw miejskich na wzór innych Miast uprzywilejowanych wydać dozwalamy ... od wszelkich Jurysdykcji Ziemiańskich, Starościńskich i Zamkowych ... wyjmujemy. ... Aby zaś to miasto w dziełach urzędowych pewnego dostawało zaszczytu, onemu HERB taki nadajemy „Oko Opatrzności”.

(-) Stanisław August. Król. «